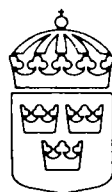

Trafikutskottets betänkande

1987/88:26

om särskilda regionalpolitiska insatser i
Norrbottens län m.m. (prop. 1987/88:86 bil. 2)

TU
1987/88:26

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att riksdagen bör anvisa 15 milj.kr. för en investering i en flygplats i Arvidsjaur.

Samtliga motioner avstyrks eller föreslås lämnas utan åtgärd av riksdagen.

Med anledning av utskottets ställningstagande har sju reservationer avgivits.

Fp- och c-ledamöterna anser att persontransportstöd skall kunna utgå såväl till företag inom turismnäringen som till egenföretagare.

C-ledamöterna anser att en flygplats bör förläggas till Övertorneå — Ylitornio-området och att staten bör svara för kostnaden för den svenska andelen. De anser vidare att ett treårigt program för förstärkning och beläggning av grusvägnätet bör tas fram och att en upprustning för 10 milj.kr. bör genomföras på järnvägssträckan Boden — Haparanda.

Vpk-ledamoten anser att järnvägssträckan Boden — Haparanda bör rustas upp för 84 milj.kr. under en sexårsperiod, att 100 milj.kr. bör anvisas för upprustning av malmbanan samt att 120 milj.kr. bör anvisas under en tvåårsperiod för att möjliggöra snabbare persontågtrafik mellan Luleå och Kiruna.

SJÄTTE HUVUDTITELN

Bidrag till kommunala flygplatser m.m.

Regeringen (kommunikationsdepartementet) föreslår i proposition 1987/88:86 bilaga 2 (s. 20) att riksdagen till Bidrag till kommunala flygplatser m.m. på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr. att användas för investering i en flygplats i Arvidsjaur.

1987/88:N54 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar anslå 100 000 000 kr. för upprustning av malm-banan,

4. att riksdagen beslutar anslå 120 000 000 kr. under en tvåårsperiod för att införa snabbare persontåg på sträckan Luleå—Kiruna,

5. att riksdagen beslutar anslå 84 000 000 kr. under en sexårsperiod för banupprustning på sträckan Boden—Haparanda.

1987/88:A39 av Per-Ola Eriksson m.fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att ett program för förstärkning och beläggning av grusvägar inom länsvägnätet föreläggs riksdagen i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om ett flygfält i Tornedalen,

9. att riksdagen beslutar att anvisa 10 milj.kr. för upprustning av bandelen Boden—Haparanda,

16. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om en utredning om lokalisering av vissa rutiner och verksamheter inom postgirot till Norrbotten.

1987/88:A40 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om persontransportstöd till egenföretagare,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om persontransportstöd och turistbranschen.

Utskottet

Luftfart

Riksdagen beslöt i maj 1987 att under ett nytt anslag Bidrag till kommunala flygplatser m.m. anvisa 15 milj.kr. (prop. 1986/87:100 bil. 8, TU 25, rskr. 303). Från anslaget kan bidrag utgå både för drift av kommunala flygplatser i skogslänen och för investeringar i befintliga flygplatser i skogslänen. Utöver dessa 15 milj.kr. har riksdagen anvisat ytterligare 35 milj.kr. för bidrag till enbart investeringar (prop. 1987/88:64 bil. 1, TU 9, rskr. 149). I denna senare proposition nämndes en flygplats i Arvidsjaur som ett aktuellt projekt.

För att möjliggöra en flygplatsinvestering i Arvidsjaur för enbart matarflyg till inrikesflygets primärnät föreslår föredragande departementschefen att ytterligare 15 milj.kr. anvisas under ovannämnda anslag. Han framhåller också att ansvaret för driften av flygplatsen skall åvila lokala och regionala intressenter.

Utskottet tillstyrker förslaget till medelsanvisning för en flygplats i Arvidsjaur.

I motion A39 (c) framhålls att det är motiverat att tillskapa en *flygförbindelse med Tornedalen* och den östra delen av länet som ett led i utvecklingen av näringslivet. Ett samnordiskt flygfält i Övertorneå—Ylitornio-området planeras till en beräknad kostnad av 17 milj.kr. Den finska staten svarar för halva kostnaden. Enligt motionärerna bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om att finansiera den svenska delen av denna investering.

Övertorneå och Ylitornio kommuner har gjort en teknisk studie och utvärdering av den i motionen omnämnda flygplatsen som planeras att lokaliseras till ett område på den finska sidan mellan kommunerna.

Enligt vad utskottet erfarit pågår diskussioner mellan det finska trafikministeriet och det svenska kommunikationsdepartementet om förutsättningarna att bygga flygplatsen. Frågor som måste besvaras gäller bl.a. kostnaden och finansieringen av investeringen, täckning av eventuella driftunderskott och den miljöpåverkan som flygtrafiken ger upphov till.

Utskottet, som anser att resultatet av de pågående diskussionerna mellan det finska trafikministeriet och det svenska kommunikationsdepartementet bör avvaktas, avstyrker motionen i denna del.

Vägar

I motion A39 (c) framhålls att ett bra vägnät i hela länet är av vital betydelse för näringslivets transporter. Detta gäller särskilt skogsindustrin, som svarar för en betydelsefull del av länets näringsliv. Den dåliga standarden på många av de mindre vägarna omöjliggör tunga transporter under vissa delar av året. Under tjällossningen gäller belastningsrestriktioner på en stor del av länets 300—400 mil allmänna vägar. Motionärerna anser att ett tioårigt program för förstärkning och beläggning av *grusvägnätet i Norrbotten* bör tas fram.

Utskottet vill för sin del framhålla att betydande resurser för byggande och underhåll av vägar kommer att tillföras skogslänen och Norrbotten den närmaste tiden. Sålunda beslutade riksdagen år 1987 att, inom ramen för det s.k. bärighetspaketet, över 4 miljarder kronor skall investeras i skogslänen under en tioårsperiod. Utskottet har vidare i sitt betänkande TU 1987/88:20 tillstyrkt förslaget i den trafikpolitiska propositionen (prop. 1987/88:50 bil. 1) att anslaget för drift och underhåll av statliga vägar skall öka med 381 milj.kr. under nästa budgetår. Utskottet av medel skall i stor utsträckning användas för insatser i skogslänen. I nämnda betänkande har utskottet också föreslagit att 650 milj.kr. anvisas under ett nytt anslag Byggande av länstrafikanläggningar från vilket bl.a. investeringar i länsvägar skall finansieras.

Ansvar för planeringen och prioriteringen av vägbyggandet och vägunderhållet är decentraliserat. Enligt utskottets mening har detta system betydande förtjänster. Länsstyrelserna har ett avgörande inflytande på vägfrågorna dels genom sitt allmänna planerings- och beslutsansvar på regional nivå, dels genom det ansvar länsstyrelsen har för bebyggelseplaneringen och för natur- och miljövårdsområdena och dels genom de befogenheter som väglagstiftningen ger. Under alla skeden av vägplaneringen förekom-

mer med kommuner och andra berörda intressenter ett omfattande samrådsförfarande.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen i nu behandlad del.

Järnvägar

I motion A39 (c) framhålls att bandelen *Boden—Haparanda* är viktig för den östra länsdelen. Enligt motionärerna erfordras det möjligheter till högre transporthastigheter. De anser därför att ett omfattande investeringsprogram bör genomföras som bl.a. bör innehålla förstärkningsåtgärder och elektrifiering av banan. För en första etapp bör 10 milj.kr. anvisas.

I motion N54 (vpk) yrkas att riksdagen beslutar anvisa 84 milj.kr. under en sexårsperiod för banupprustning av linjen Boden—Haparanda.

Bandelen Boden—Haparanda är en viktig förbindelse framför allt för godstrafiken till och från Finland. Det finns ett behov av spårupprustning av banan. Sådana åtgärder finns också med i SJ:s investeringsplaner. Riksdagen har beslutat att bandelen Boden—Haparanda skall tillföras länsjärnvägarna (prop. 1987/88:50 bil. 1, TU 19, rskr. 260). Det betyder att länsstyrelsen i samråd med SJ och berörda regionala intressenter avgör vilka upprustningar som skall genomföras.

Utskottet, som anser att denna beslutsordning bör följas, avstyrker motionerna i nu behandlade delar.

I motion N54 (vpk) yrkas att riksdagen anvisar 100 milj.kr. för *upprustning av malmbanan*. Enligt motionärerna behövs denna upprustning bl.a. för att öka kapaciteten på malmvagnarna med ca 10 %, vilket också skulle ge Malmbergsgruvan bättre ekonomi.

I SJ:s investeringsplaner finns betydande belopp avsatta för upprustning av malmbanan. SJ planerar att investera för ca 230 milj.kr. under perioden 1988/89—1992/93 och för ca 170 milj.kr. under perioden 1993/94—1997/98, dvs. sammanlagt ca 400 milj.kr. under en tioårsperiod. Åtgärderna avser främst spårupprustning för att möjliggöra en höjning av axeltrycket till 25 ton på hela malmbanan.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionen i denna del inte påkallar någon åtgärd från riksdagens sida och avstyrker därför densamma.

I motion N54 (vpk) yrkas också att riksdagen anvisar 120 milj.kr. under en tvåårsperiod för att införa *snabbare persontåg på sträckan mellan Luleå och Kiruna*.

Enligt vad utskottet erfarit har SJ:s malmbanedivision beslutat att på försök trafikera malmbanan med ett s.k. X10-tåg under perioden juni—augusti i år. X10-tågen används i dag för lokaltrafiken i Stockholm, Göteborg och Skåne. Det tåg som skall användas på malmbanan skall byggas om för att öka komforten. Malmbanedivisionens ambition är att med hjälp av kortare restider och bättre komfort öka resandet så att dagens underskott i persontrafiken kan elimineras.

Utskottet, som anser att resultatet av den beslutade försöksverksamheten bör avvaktas, avstyrker det nu behandlade motionsyrkandet.

TU 1987/88:26

Postgirot

I motion A39 (c) framhålls att en ökad andel av den statliga administrativa verksamheten bör förläggas till Norrbotten i syfte att åstadkomma en differentierad arbetsmarknad. Flera skäl talar enligt motionärerna för att rutiner och verksamhet inom postgirokontoret lokaliseras till Norrbotten. Regeringen bör därför få i uppdrag att skyndsamt utreda förutsättningarna för en sådan omlokalisering.

Regeringen uppdrog den 24 mars 1988 åt televerket och postverket att utreda förutsättningarna för att förlägga ytterligare verksamhet till Norrbotten. Verken skall efter genomförd utredning föreslå vilka verksamheter som kan förläggas dit. För postverket skall utredningen avse möjligheterna att åstadkomma ca 100 arbetstillfällen i malmfältskommunerna. Resultatet av utredningen och förslagen skall redovisas till regeringen senast den 31 maj 1988.

Enligt utskottets mening synes den av regeringen begärda utredningen innebära att syftet med motionsyrkandet är tillgodosett. Det bör därför lämnas utan särskild åtgärd från riksdagens sida.

Persontransportstöd

I motion A40 (fp) yrkas att persontransportstöd även skall gälla företag som bedriver turistisk verksamhet eftersom denna näringsgren är mycket beroende av personkontakter. Motionärerna framhåller vidare att behovet av snabba och effektiva personkontakter är stort för företag i högteknologiska branscher. Luleå har en nackdel genom de stora avstånden till andra kunskapscentrum och marknader i landet. I motionen yrkas därför också att persontransportstödet vidgas till att gälla även för egenföretagare.

De i motionen aktualiserade frågorna behandlades av utskottet i dess av riksdagen godkända betänkande TU 1987/88:14 (prop. 1987/88:50 bil. 1, rskr. 157). Utskottet framhöll därvid att transportrådet har för avsikt att utvidga stödreglerna så att fler delbranscher inom uppdragsverksamhet och även anslutningsresor till utrikes avgångar blir bidragsberättigade. Utskottet såg med tillfredsställelse att en sådan utvidgning av stödet var möjlig och att detta kan ske till de av riksdagen prioriterade näringarna, nämligen industri- och viss uppdragsverksamhet. Med hänvisning till att kostnaderna för stödet bör begränsas var utskottet inte berett att förorda att stödet vidgas till att omfatta även turistverksamhet.

Av kostnadsskäl framhöll utskottet också i ovan angivna betänkande att kravet att persontransportstödet endast skall avse tjänsteresor av anställda bör vara ovillkorligt och att stöd därför inte bör utgå för egenföretagares egna resor.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker därför motionsyrkandena om persontransportstöd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till regeringens förslag till *Bidrag till kommunala flygplatser m.m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 — utöver vad riksdagen tidigare anvisat (prop. 1987/88:64 bil. 1, TU9, rskr. 149) — anvisar ett reservationsanslag av 15 000 000 kr. att användas för investering i en flygplats i Arvidsjaur,

2. beträffande *flygförbindelse med Tornedalen*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A39 (c) yrkande 8.

3. beträffande *grusvägnätet i Norrbotten*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A39 (c) yrkande 7.

4. beträffande *bandelen Boden—Haparanda*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A39 (c) yrkande 9 och 1987/88:N54 (vpk) yrkande 5,

5. beträffande *upprustning av malmbanan*

att riksdagen avslår motion 1987/88:N54 (vpk) yrkande 3.

6. beträffande *snabbare tåg mellan Luleå och Kiruna*

att riksdagen avslår motion 1987/88:N54 (vpk) yrkande 4.

7. beträffande *postgirot*

att riksdagen lämnar motion 1987/88:A39 (c) yrkande 16 utan särskild åtgärd.

8. beträffande *persontransportstöd*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A40 (fp) yrkandena 12 och 13.

Stockholm den 19 maj 1988

På trafikutskottets vägnar

Birger Rosqvist

Närvarande: Birger Rosqvist (s), Rolf Clarkson (m), Sven-Gösta Signell (s), Olle Grahn (fp), Rune Johansson (s), Per Stenmarck (m), Margit Sandéhn (s), Sten-Ove Sundström (s), Görel Bohlin (m), Anna Wohlin-Andersson (c), Viola Claesson (vpk), Anneli Hulthén (s), Ingrid Hasselström Nyvall (fp), Rune Thorén (c) och Sven-Olof Nordlund (s).

Reservationer

1. Flygförbindelse med Tornedalen (mom. 2)

Anna Wohlin-Andersson och Rune Thorén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är motiverat att tillskapa en flygförbindelse med Tornedalen och den östra delen av länet som ett led i åtgärderna för utveckling av näringslivet. Enligt utskottets mening bör staten svara för den svenska delen av investeringen. Regeringen bör snarast

slutföra diskussionerna med det finska trafikministeriet och återkomma till riksdagen med förslag om finansiering.

TU 1987/88:26

Vad utskottet nu anfört, vilket innebär att motion A39 (c) tillstyrks i denna del, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *flygförbindelse med Tornedalen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A39 (c) yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört.

2. Grusvägnätet i Norrbotten (mom. 3)

Anna Wohlin-Andersson och Rune Thorén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet vill" och på s. 4 slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Såsom framhålls i motion A39 (c) omöjliggör den dåliga standarden på många av de mindre vägarna tunga transporter under vissa delar av året. Utskottet anser att ett bra vägnät i hela nätet är av vital betydelse för skogsindustrin.

Enligt utskottets mening är det nödvändigt att förstärka resurserna för investeringar i vägnätet för att det skall vara möjligt att komma till rätta med problemen med de mindre vägarna. Ett tioårigt program för förstärkning och beläggning av grusvägnätet bör därför tas fram med denna utgångspunkt. Ett sådant program skulle också på ett aktivt sätt bidra till att skapa ökad sysselsättning i olika delar av länet.

Vad utskottet nu anfört, vilket innebär att motion A39 (c) tillstyrks i nu behandlad del, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *grusvägnätet i Norrbotten*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A39 (c) yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört.

3. Bandelen Boden—Haparanda (mom. 4)

Anna Wohlin-Andersson och Rune Thorén (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Bandelen Boden—Haparanda" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att banan Boden—Haparanda har en viktig funktion för den östra länsdelen. Det finns många tätorter och byar som är beroende av järnvägen för gods- och persontransporter.

Såsom framhålls i motion A39 (c) erfordras möjligheter till högre transporthastigheter. I dag förekommer nedsättning av hastigheten till 50 km/tim. under flera månader varje år. Enligt utskottets mening bör därför ett omfattande investeringsprogram genomföras. Detta är också viktigt för att kommunikationerna med Finland skall kunna utvecklas. Investeringsprogrammet bör bl.a. innehålla förstärkningsåtgärder och elektrifiering av ba-

nan. För en första etapp bör 10 milj.kr. anvisas. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till medelsanvisning.

Vad utskottet nu anfört, vilket innebär att syftet med motion A39 (c) blir tillgodosett och motion N54 (vpk) avstyrks i nu behandlade delar, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *bandelen Boden—Haparanda*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:A39 (c) yrkande 9 och med avslag på motion 1987/88:N54 (vpk) yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

4. Bandelen Boden—Haparanda (mom. 4)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Bandelen Boden—Haparanda" och slutar med "behandlade delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion N54 (vpk) att en bra standard på järnvägen är av strategisk betydelse för Norrbotten. För godstrafikens skull är det nödvändigt med en upprustning av bandelen Boden—Haparanda. Utskottet anser att kostnaderna för de nödvändiga investeringarna uppgår till 84 milj.kr. under en sexårsperiod. Regeringen bör snarast återkomma med förslag till medelsanvisning.

Vad utskottet nu anfört, vilket innebär att syftet med motion N54 (vpk) blir tillgodosett och motion A39 (c) avstyrks i nu behandlade delar, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *bandelen Boden—Haparanda*

att riksdagen med anledning av motion 1987/88:N54 (vpk) yrkande 5 och med avslag på motion 1987/88:A39 (c) yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

5. Upprustning av malmbanan (mom. 5)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "I SJ:s" och slutar med "därför densamma" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en upprustning av malmbanan är nödvändig bl.a. för att öka kapaciteten på malmvagnarna. En sådan kapacitetshöjning skulle också ge Malmbergsgruvan bättre ekonomi.

Utskottet tillstyrker förslaget i motion N54 (vpk) att riksdagen bör anvisa 100 milj.kr. för upprustning av malmbanan.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *upprustning av malmbanan*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:N54 (vpk) yrkande 3 till

6. Snabbare tåg mellan Luleå och Kiruna (mom. 6)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "behandlade motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion N54 (vpk) att staten under en tvåårsperiod bör satsa 120 milj.kr. för att möjliggöra att snabbare persontåg sätts in på sträckan mellan Luleå och Kiruna. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag till medelsanvisning.

Vad utskottet nu anfört, vilket innebär att syftet med motionsyrkandet blir tillgodosett, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *snabbare tåg mellan Luleå och Kiruna*
att riksdagen med anledning av motion 1987/88:N54 (vpk) yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

7. Persontransportstöd (mom. 8)

Olle Grahn (fp), Anna Wohlin-Andersson (c), Ingrid Hasselström Nyvall (fp) och Rune Thorén (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "De i" och slutar med "om persontransportstöd" bort ha följande lydelse:

Persontransportstöd beviljas endast för industriföretag och företag med viss uppdragsverksamhet. Däremot kan persontransportstöd inte erhållas för turistisk verksamhet. Eftersom turismen växer och är av stor betydelse för Norrbotten samtidigt som denna näringsgren är mycket beroende av personkontakter skulle det vara angeläget för länet om persontransportstöd kan utgå till företag inom turistnäringen. Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion A40 (fp) att så bör ske.

Som framhålls i motionen har företag i högteknologiska branscher stort behov av snabba och effektiva personkontakter. Exempelvis Luleå har i detta avseende en nackdel genom de stora avstånd som finns mellan Luleå och andra kunskapscentra och marknader i landet. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet förslaget i motion A40 (fp) att persontransportstödet inte bara bör omfatta anställda utan även gälla för egenföretagare. Ett genomförande av detta förslag skulle i hög grad underlätta förhållandena för näringslivet i Norrbotten.

Vad utskottet nu anfört, vilket innebär att motion A40 (fp) tillstyrks i nu behandlade delar, bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

TU 1987/88:26

8. beträffande *persontransportstöd*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A40 (fp) yrkandena 12 och 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört.